

Napok óta driftelek /genetikai értelemben ;) / egy tavalyi álszömörcsögön (*Battarea phalloides*)

Mikor kezdő szakellenőr koromban megláttam előadásokon, kiállításokon ezt az exkluzív kozmopolita „fajt” mindig megmosolyogtatott, olyan viccesnek, egyben hihetetlennek tűnt számomra mint gomba.

Nem gondoltam akkor még, hogy egyszer kicsit komolyabban is „össze fogunk jönni”, lévén eddigi hazai élőhelyi adatai rendre merőben eltérőek voltak az általam gyakorta látogatott és vizsgált gombatermő területek paramétereitől.

A Gerecsében 2018. október 10-én gyűjtött álszömörcsögnek a hazánkban eddig fellelt példányaihoz képest, amely szerint Magyarországon ez a faj kizárólag homokon él /Characteristic and rare species of Gasteromycetes in Eupannonicum – Fungi non delineati 2011/, jelentősen másféle élőhelye volt, ami az alábbiak alapján jellemezhető, ugyanakkor véleményem szerint homokos talajnak semmi esetre sem nevezhető.

Mészkő vázталaj, vegyes lomberdő, meredek köves, lejtős résznek alsó fele, egy tölgy odújánál, ahol a ligninben gazdag és laza szemcsés talajszerkezet vélhetőleg a vízerózióknak is köszönhetően alakult ki.

Az élőhelye, a méretei (relatív kicsi volta) mellett volt még egy dolog, ami nekem nagyon „orrot szúrt”, hihetetlenül erős, már-már bűdös vegyszerezű bukét árasztott a gomba. Érdekes, hogy a szagról nem találtam szinte semmit érdemlegeset az irodalomban, leszámítva Etiópiában egy leletet (16 példány egy csoportban), amelyről megjegyzik, hogy csipős szaga volt.

Egyébiránt ezen a találaton kívül ismert még 1970-ből Tatabányáról (Bánhida Csontraktár) egy előfordulási adata az álszömörcsögnek, nyárfás és nyíres biotópból, de az szintűgy homokos talajról lett begyűjtve (MTB:8476,1).

További különös és nem túl vidám hazai vonatkozása ezenfelül ennek a fajnak, hogy Hollós László (1859-1940) megsemmisített gyűjteményéből egyedül a *Battarea* genus maradt meg, amelyet a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozott.

A fentebb írtakat, valamint a témával kapcsolatban megjelenő publikációk eredményeit figyelembe véve, meglátásom szerint érdemes lenne egy genetikai vizsgálatot megejteni ennél az álszömörcsögnél úgyszintén, amely által talán hazánkban is egy kicsit árnyaltabbá válhat a kép erről a különleges és ritka gombáról, valamint elterjedtségéről.

Külön köszönetemet fejezem ki ezúton is Borsi Valériának és Szinák Zoltánnak a meglelt gombáért, az élőhelyért és az in situ fotókéért.

További cikkek a témában:

First record of the fungus *Battarea phalloides* (Agariaceae) in New Zealand, Lara D. Shepherd & Jerry A. Cooper - New Zealand Journal of Botany Volume 56, 2018;

Battarea phalloides in Macedonia: genetic variability, distribution and ecology, Martín M. P., Rusevska K., Dueñas M., Karadelev M. - Acta Mycologica 48 (1): 113–122, 2013.;

Battarea phalloides – new for Saudi Arabia, Howladar & al. - Österr. Z. Pilzk. 22 (2013);

Synonymy between *Battarea phalloides* and *B. stevenii*, Peter Jeffries & Lynton McLain - English Nature Research Reports – Number 625, 2004;

Botanikai Közlemények – Budapest, 1913.

/Elnézegetve az alábbi publikációkban található kladogramakat, nem irigylem a modern taxonómusokat /genetika kontra filogenetika (kladisztika) dilemma/ az ilyen alacsony genetikai variabilitású, kis morfológia eltérésekkel rendelkező, vélhetően konspecifikus komplexek rendszertani megítéléséért. ;)/

A képeken a *B. phalloides*, az élőhelye, valamint a komplexről egy törzsfá látható.

Erdei Gombász Tanoda - www.napora.hu/gomba.html

Erdei Gombász Tanoda - www.napora.hu/gomba.html

